

“Det gjorde du bra”, sade kungen.

Spelman Bergström i Tystberga
nittio år.

90 år fyller om söndag en av Sörmlands mest kända spelmän, Axel Fredrik Bergström, Hagalund, Tystberga. Han är född i Ludgo socken och har musikaliskt påbrå, ty både hans far och farfar voro på sin tid duktiga spelmän. Axel Fredrik började dock först på äldre dagar sysselsätta sig med fiolspelet. Alltsedan Södermanlands spelmansförbund bildades år 1925 har Bergström varit aktiv medlem i denna sammanslutning och flitigt deltagit i spelmansstämmorna, där han glatt publiken med sina pigga och glada melodier och sitt ungdomliga uppträdande. Vid stämman i Björnlunda i midsomras var Bergström med, lika rak i ryggen som vanligt och lika prydlig och fin i sin alltid nyborstade bonjour. Hans pigga och vänliga ögon lyste då lika soliga som i yngre dagar i hans rara tomteansikte, vilket gör att alla, som talar med den gamle hedersmannen eller hör honom spela, själva bli glada och goda till sinnes.

A. F. Bergström med sin fiol.

I yngre dagar var Bergström byggmästare, och många mangårdsbyggnader och ladugårdar har hans flitiga händer timrat upp i Tystberga och angränsande socknar. Nu har han slagit sig till ro i sin lilla stuga, men överksam kan han inte vara. Hans käraste sysselsättning — näst fiolspelet — är nu fiolbyggeri. Alla hans barnbarn har fått en fiol av den gamle spelmannens egen tillverkning. Den som skriver dessa rader hade tillfälle att i somras få provspela hans senast tillverkade instrument, och jag får då försäkra, att jag blev synnerligen imponerad av den konstförfarne gamlingens handaslöjd.

Bergströms låtar har genom spelmans-tradition gått i arv från hans far och farfar och besitter ett stort kulturhistoriskt värde. Särskilt hans bröllopsmusik, brudmarscher, brudpolskor, steklåtar och visor, är numera i Sörmland synnerligen sparsamt förekommande, men som väl är för oss yngre spelmän och andra för folk-musik intresserade personer är hans melodier upptecknade och delvis publicerade.

Många spelmansmärken, priser och utmärkelser har den gamle spelmannen erövrat på spelmansstämmorna. Stoltast är han nog över en liten minnesgåva från stämman i Malmköping 1930, ty det var

då Bergström spelade för självaste kungen. Majestätet lyssnade länge på sörmlandsspelmännens låtar och skrattade hjärtligt, särskilt när Anders Andersson i Lästringe och A. F. Bergström spelade sina glada melodier. "Födelsedagsbarnet" spelade då för Hans Majestät sin gökpolska, som i toner skall härma gökens ku-ku. I vanliga fall bruka spelmän åskådliggöra detta genom flageolettoner, men Bergström gal i stället som en riktig gök och ser då så hjärtinnerligt glad ut. När kungen lyssnat en lång stund, gick han fram och tog alla spelmännen i hand och tackade samt frågade efter den som goll så bra. "Det var allt jag det", sa Bergström och blev fram till Majestätet, om möjligt rakare i ryggen än i vanliga fall. "Det gjorde du bra", sa kungen och klapade honom på axeln. Men då kunde Axel Fredrik inte vara tyst utan urskuldade sig och sade: "Det gick inte så bra i dag, Ers Majestät, ty jag var lite förkyld och skrövluger i halsen". Då skratade kungen ännu hjärtligare och tröstade Bergström med att det var det bästa han hört i den vägen.

På sin högtidsdag kommer säkert den gamle spelmannen att få röna många bevis på hågkomst och uppskattning. Södermanlands spelmansförbund vill så hjärtligt tacka Dig för det Du genom Din person och Din konst betytt för våra strävanden att väcka till liv förståelsen för vår vackra sörmländska folkmusik och uttrycka den förhoppningen, att Du länge än måtte kunna få aktivt deltaga i våra spelmansstämmor. Så länge vår sörmländska folkmusik har sådana representer som den ungdomlige 90-åringen kunna vi vara vid gott mod vid vetskapen om att då dör inte folktonen i den sörmländska bygden.

Gustaf Wetter.

90-årige spelmannen fick märket i guld.

Spelmansveteranen byggmästare A. F. Bergström i Tystberga fick på sin 90-årsdag på söndagen mottaga en vacker hedersbevisning från Södermanlands spelmansförbund, som jämte en hyllningsskrivelse förärade honom förbundets märke i guld som en erkänsla för hans intresserade arbete i folkmusikens tjänst. En förhoppning uttalades samtidigt att hälsa och krafter och spelmanshumör måtte stå honom bi, så att han ännu många gånger måtte kunna deltaga i spelmansstämmorna och då bära det erhållna märket, som är förbundets förnämsta utmärkelse. Denna utdelas synnerligen sparsamt, men Sörmlands spelmän voro eniga om att de inte kunde ge den till någon värdigare.

På högtidsdagen blev hr Bergström även hyllad av anhöriga, grannar och vänner i övrigt på flera sätt. Han fick mottaga såväl presenter som blommor och ett stort antal telegram.